

POSTANOWIENIE

Dnia 30 stycznia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Wróbel (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Korzeniowski

SSN Romualda Spyt

w sprawie z powództwa J.S.

przeciwko „S.” sp. z o.o.

o przywrócenie do pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Spółecznych w dniu 30 stycznia 2020 r.,

zażalenia powódki na postanowienie Sądu Okręgowego w P.

z dnia 20 września 2019 r., sygn. akt VIII Pa [...],

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 21 lutego 2018 r. J.S. odwołała się od rozwiązania z nią umowy o pracę bez wypowiedzenia, dokonanego przez pozwaną „S.” spółka z o.o. w G.. Powódka wniosła o przywrócenie jej do pracy na warunkach określonych umową o pracę z dnia 1 lutego 2014 r. oraz o zwrot kosztów procesu.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa oraz o zwrot kosztów procesu.

Wyrokiem z dnia 13 listopada 2018 r. Sąd Rejonowy w G. oddalił powództwo (pkt 1), kosztami procesu obciążył w całości powódkę i z tego tytułu: a) nakazał ściągnąć od powódki na rzecz Skarbu Państwa — Sądu Rejonowego w G. kwotę

3.634,00 zł tytułem nieuiszczonej opłaty od pozwu, b) zasądził od powódki na rzecz pozwanego 197,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt 2).

W uzasadnieniu wyroku Sąd stwierdził m.in., że wobec uznania zasadności wypowiedzenia umowy o pracę w trybie natychmiastowym, za niezasadne uznano przywrócenie powódki do pracy. Natomiast Sąd rozważałby przyznanie powódce stosownego odszkodowania w razie stwierdzenia bezzasadności rozwiązania umowy o pracę.

Powódka zaskarżyła powyższy wyrok Sądu Rejonowego w części, tj. pkt 1 w zakresie, w jakim Sąd oddalił roszczenie o odszkodowanie w kwocie 18.171,99 zł, a także w pkt 2 w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach. Po wysłownieniu zarzutów stawianych skarżonemu wyrokowi, apelująca sformułowała żądanie apelacji: „powołując się na powyższe podstawy na zasadzie art. 386 § 1 k.p.c. powódka modyfikuje swoje roszczenie i wnosi o: 1) zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kwoty 18.171,99 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 2.02.2018 r. do dnia zapłaty i obciążenie pozwanej kosztami postępowania przed Sądem pierwszej instancji oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego wg norm przepisanych za postępowanie przed Sądem pierwszej instancji, 2) zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego wg norm przepisanych za postępowanie przed Sądem drugiej instancji.” W odpowiedzi na apelację, pozwana wniosła o: 1) oddalenie apelacji w całości, 2) zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Sąd Okręgowy w P. postanowieniem z dnia 20 września 2019 r., sygn. akt VIII Pa [...], odrzucił apelację wniesioną przez powódkę (pkt 1) i obciążył kosztami postępowania apelacyjnego powódkę i z tego tytułu zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 120 zł (pkt 2).

Jak wyjaśnił Sąd, przesłanką odrzucenia apelacji jest niedopuszczalność apelacji, polegająca na zaskarżeniu orzeczenia (rozstrzygnięcia) nieistniejącego i brak substratu zaskarżenia. Powódka przed Sądem pierwszej instancji dochodziła od początku, konsekwentnie jednego roszczenia — przywrócenia do pracy. Tym samym powódka wybrała jedno z dwóch roszczeń, przysługujących alternatywnie

pracownikowi odwołującemu się od rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia (art. 56 k.p.) i o tym jedynie roszczeniu orzekł Sąd pierwszej instancji. Tymczasem powódka zakreślając zakres zaskarżenia wyroku Sądu pierwszej instancji sformułowała go następująco: w części, tj. w pkt I, w zakresie w jakim Sąd oddalił roszczenie o odszkodowanie w kwocie 18.171,99 zł, a także w pkt 2 w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach.

Sąd wskazał, że w orzecznictwie konsekwentnie przyjmuje się, że w razie nie orzeczenia przez sąd o całości dochodzonych roszczeń, powodowi przysługuje prawo złożenia wniosku o uzupełnienie wyroku, natomiast apelacja od rozstrzygnięcia niewydanego (niewyartykułowanego w sentencji) podlega odrzuceniu jako niedopuszczalna. Stanowisko to uznać należy za utrwalone w judykaturze (postanowienie SN z dnia 13 sierpnia 2015 r., I CZ 58/15 oraz orzecznictwo przywołane w uzasadnieniu). W odniesieniu do sprawy z odwołania od rozwiązania umowy o pracę, w przypadku zasądzenia przez sąd I instancji odszkodowania i braku wyrzeczenia o oddaleniu powództwa w zakresie roszczenia o przywrócenie do pracy, orzecznictwo przyjmuje jednak prawo pracownika do złożenia apelacji, wykluczając żądanie uzupełnienia wyroku.

J.S. złożyła zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego w P., sygn. akt VIII Pa [...], w przedmiocie odrzucenia apelacji, zaskarżając je w całości. Zaskarżonemu postanowieniu zarzuciła naruszenie prawa materialnego, tj. art. 56 § 1 i 2 k.p. w zw. z art. 45 § 2 k.p., prowadzące do błędnego zastosowania art. 370 k.p.c. w zw. z art. 373 k.p.c. przez błędne zważenie o niedopuszczalności apelacji jako skierowanej przeciwko orzeczeniu (roszczeniu) nieistniejącemu w sytuacji, gdy zgodnie z art. 56 § 1 i 2 k.p. w zw. z art. 45 § 2 k.p. w sprawie o przywrócenie do pracy Sąd z urzędu orzeka także o alternatywnym roszczeniu o odszkodowaniu, zatem zawarte w petitum wyroku stwierdzenie, że Sąd „oddala powództwo” oznacza, że Sąd oddalił zarówno powództwo w zakresie roszczenia o przywrócenie do pracy jak i odszkodowania, *ergo* apelacja była skierowana przeciwko orzeczeniu istniejącemu (gdyż Sąd oddalił także roszczenie o odszkodowanie) i jako taka była dopuszczalna.

Powołując się na powyższe podstawy, wnosząca zażalenie wniosła o:
1) uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi drugiej

instancji do ponownego rozpoznania, 2) zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu, w tym zastępstwa adwokackiego, za instancję odwoławczą według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie ma uzasadnionych podstaw.

Podstawowym problemem spornym jest zakres i treść rozstrzygnięcia zawartego w wyroku Sądu pierwszej instancji oddalającego powództwo o przywrócenie powódki do pracy. Według skarżącej, Sąd pierwszej instancji oddalając powództwo o przywrócenie do pracy orzekł jednocześnie o alternatywnym odszkodowaniu na zasadzie art. 56 § 1 Kodeksu pracy.

Stanowisko skarżącej w tej kwestii nie jest prawidłowe. W postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji powódka konsekwentnie dochodziła przywrócenia jej do pracy, a zatem świadomie dokonała wyboru jednego z dwóch przysługujących jej roszczeń na mocy art. 56 § 1 Kodeksu pracy. Więcej, Sąd pierwszej instancji w uzasadnieniu zaskarżonego apelacją powódki wyroku stwierdził m.in., że wobec uznania zasadności wypowiedzenia umowy o pracę w trybie natychmiastowym, za niezasadne uznano przywrócenie powódki do pracy. Natomiast Sąd rozważałby przyznanie powódce stosownego odszkodowania w razie stwierdzenia bezzasadności rozwiązania umowy o pracę.

Tę wypowiedź Sądu pierwszej należy interpretować w ten sposób, że Sąd orzekł wyłącznie o oddaleniu powództwa o przywróceniu do pracy ze względu na zasadność wypowiedzenia umowy o pracę w trybie natychmiastowym. Z tego względu Sąd nie rozważał przyznania powódce „stosownego odszkodowania”; mógłby to uczynić jedynie w przypadku stwierdzenia bezzasadności rozwiązania umowy o pracę. Innymi słowy Sąd pierwszej instancji rozpoznając sprawę o przywrócenie do pracy mógłby dokonać wyboru roszczenia o odszkodowanie jako jednego z alternatywnych roszczeń określonych w art. 56 Kodeksu pracy, ale tylko wówczas, gdyby stwierdził bezzasadność rozwiązania umowy o pracę w trybie natychmiastowym, co w sprawie niniejszej nie miało miejsca. Ostatecznie należy przyjąć, że Sąd pierwszej instancji oddalając powództwo o przywrócenie do pracy

na tej podstawie, że rozwiązanie umowy o pracę w trybie natychmiastowym było zasadne, nie orzekł równocześnie o odszkodowaniu, o którym mowa w art. 56 Kodeksu pracy. Należy mieć przy tym na uwadze, że zgodnie z postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2019 r., I PZ 3/19 „roszczenia z art. 56 § 1 k.p. pozostają (...) w alternatywie rozłącznej (*verba legis* - o przywrócenie do pracy albo o odszkodowanie). Regulacja ta potwierdza, że wyboru roszczenia dokonuje pracownik i że nie może dochodzić jednocześnie obu roszczeń, czyli przywrócenia do pracy i (lub) odszkodowania.”

Powódka natomiast zakres zaskarżenia wyroku Sądu pierwszej instancji oddalającego powództwo o przywrócenie do pracy określiła następująco: „w części tj. w pkt 1 w zakresie w jakim Sąd oddalił roszczenie o odszkodowanie w kwocie 18.171,99 zł a także w pkt 2 w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach.” Tymczasem zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego apelację można wnieść wyłącznie od istniejącego orzeczenia sądu pierwszej instancji. Nie można więc wnieść apelacji od orzeczenia, które w sensie prawnoprocesowym w ogóle nie istnieje, jak również od orzeczenia, w którym brakuje rozstrzygnięcia o całości przedstawionego pod osąd roszczenia procesowego. Wywiedzenie apelacji jest w takich przypadkach niedopuszczalne, ponieważ brakuje substratu zaskarżenia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 sierpnia 2015 r., I CZ 58/15). Mutatis mutandis nie można skutecznie wnieść apelacji od wyroku Sądu pierwszej instancji oddalającego powództwo o przywrócenie do pracy w zakresie, w jakim Sąd nie orzekł o roszczeniu o odszkodowanie z art. 56 Kodeksu pracy, jak w niniejszej sprawie. Apelacja powódki od nieistniejącego rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji w przedmiocie odszkodowania podlegała zatem odrzuceniu jako niedopuszczalna.

W tej sytuacji zbędne jest rozważanie, czy powódka w apelacji skutecznie zmodyfikowała swoje żądanie występując, jak wynika z powyższych rozważań, z nowym roszczeniem o odszkodowanie (art. 386 k.p.c.).

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji postanowienia.